

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister

Directie
Bestuursondersteuning & Advies

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e
pminfin.nl
www.minfin.nl

Direct contact

10.2.e 10.2.e

M 10.2.e

Datum

19 februari 2021

Notitienummer

2021-0000036128

Auteur

10.2.e 10.2.e
10.2.e 10.2.e
10.2.e 10.2.e

notitie

Notitie voorbereiding Catshuis covid-19 21 februari

Aanleiding

Op zondag 21 februari 2021 vindt van 13:00 tot 16:00 uur (mogelijke uitloop tot 17.00) een bespreking over COVID-19 in het Catshuis plaats. Er zijn geen stukken verspreid. Eventuele stukken worden ter plekke uitgedeeld.

De bespreking zal zich met name richten op het heersende maatregelenpakket en mogelijke afschaling. Daarnaast zal 10.2.e
10.2.e vermoedelijk een presentatie houden over de wijze waarop de maatschappelijke en economische aspecten beter kunnen worden meegewogen in de besluitvorming (integrale weging). Onderstaand vindt u een uitgebreide advisering op beide onderwerpen. Bijgevoegd vindt u ter achtergrond een internationale vergelijking, de advisering van de MCC-19 van 19 februari en het stuk van 10.2.e

Tot slot heeft de IRF ambtelijk begrepen dat MSZW bij de bespreking van het maatregelenpakket mogelijk het verlengen van de sluiting van de BSO ter sprake wil brengen. MSZW zal daarbij melden dat hij de koppeling met het aantal gewerkte uren (KGU) (net als in 2020) voor 2021 wil loslaten. U kunt dan opmerken dat die maatregel via de reguliere besluitvorming via de vijfhoek tot stand zou moeten komen.

1. Maatregelenpakket

Advies

- U kunt aangeven dat we scherper aan de wind kunnen varen en maatregelen verder af kunnen schalen dan tot op heden gebruikelijk.
 - De ervaring van de afgelopen maanden laat zien dat we een effectief pallet aan maatregelen hebben om zo nodig het virus in te dammen. In veel landen om ons heen dalen of stabiliseren de besmettingen, ondanks de Britse variant en met minder strengere maatregelen. In België zijn scholen, winkels, zwembaden, musea en contactberoepen open.
 - Ca. 2,3 miljoen Nederlanders hebben antistoffen in hun bloed (Sanquin). Er zijn ca. 632 duizend eerste en 154 duizend tweede prikken gezet.¹
 - De maatschappelijke en economische kosten van stringente maatregelen stijgen navenant de duur. Sluiting van het onderwijs zet mentale *gezondheid* scholieren en studenten onder druk en tast het toekomstig verdienvermogen van de Nederlandse economie aan. De detailhandel is

¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/01/24/zo-gaat-het-nu-met-het-vaccineren-a4028780>

- sinds 15 december gesloten. Kleine ondernemers eten hun pensioen op om overeind te blijven en hebben geen perspectief.
- Onnodige terughoudendheid met afschaling gaat ten kosten van de samenleving. Naleving loopt terug. Als besmettingen toch oplopen kunnen we op de rem trappen met strenge maatregelen, voordat de ziekenhuizen overbelast zijn.
 - U kunt aangeven dat u de volgende maatregelen kansrijk acht:
 - Openen VO (incl. BSO) en hoger onderwijs (zeker het MBO) heeft absolute prioriteit. Het kabinet zou ons inziens moeten aankondigen het VO en MBO, HBO en WO te openen op 2 maart. Zet maximaal in op toegangstesten en risicogericht testen voor het onderwijs.
 - Biedt perspectief aan ondernemers en maatschappij met het geven van meer ruimte aan maatregelen waarvan de effecten op de verspreiding van het virus naar verwachting minimaal zijn. Te denken valt aan het individueel binnensporten, winkelen op afspraak en openen niet-medische contactberoepen. De effecten op de verspreiding van het virus zijn naar verwachting marginaal, de maatschappelijke baten aanzienlijk. Daarnaast biedt dit enige vorm van perspectief.
 - U kunt aangeven dat het hebben van de avondklok (ervan uitgaande dat de maatregel juridisch stand houdt en de EK instemt met de wet) ruimte kan bieden aan het openen van bovengenoemde sectoren. Door het accepteren van de avondklok, gebruiken we de schaarse ruimte die er is voor het openen van meerdere sectoren, die bijdragen aan sociaalmaatschappelijke baten.

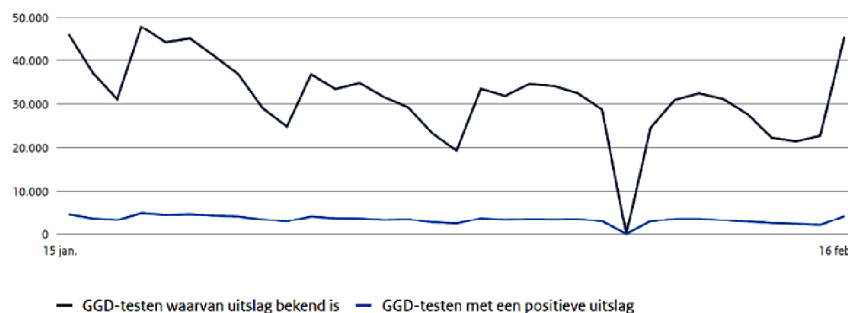
Toelichting

Vraag als wordt gewezen op de stijging van besmettingen van donderdag 17-02

In hoeverre hangt dit samen met inhaalslag voor testhoeveelheid?

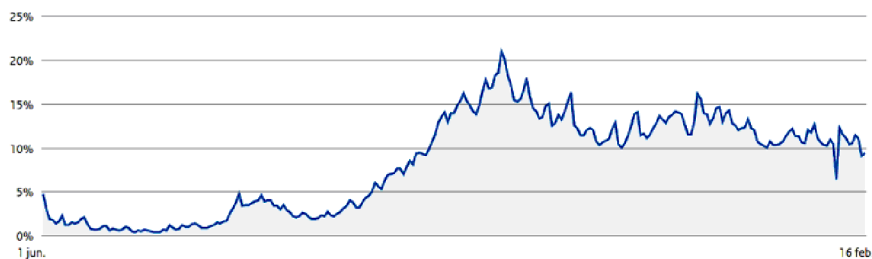
- Door het winterweer waren testlocaties gesloten, zijn afspraken verzet en worden eerdere besmettingen soms pas later verrekend.
- Zo blijkt uit cijfers op 16-2 sprake is van een verdubbeling van het aantal testen (zie grafiek onderstaand).
- In hoeverre zijn deze dagkoersen betrouwbaar op deze manier?
- Kunnen we niet beter naar het percentage van positieve testen kijken?

Aantal testen

Bron: RIVM

Percentage positieve testen

Bron: RIVM

Vragen als wordt betoogd dat daling/stabilisering in Nederland samenhangt met maatregelen (preventieparadox)

Hoe valt te verklaren dat cijfers in België ook afnemen/stabiliseren?

- In België werd begin van het jaar de Britse variant in dezelfde mate aangetroffen als in Nederland.
- Onderwijs, detailhandel, zwembaden en contactberoepen zijn daar open.
- Hoe komt het dat besmettingen daar niet toenemen met minder strenge maatregelen én aanwezigheid van de Britse variant? Is dat omdat de Britse variant minder besmettelijk is dan verwacht of doen wij in Nederland iets anders verkeerd?

Wat weten nu precies over de aanwezigheid van de Britse variant in Nederland?

- Eind januari zou 50% van de besmettingen de Britse variant zijn. Volgens eerdere modelmatige schattingen zou dit nu 75% betreffen.
- Uit de laatste schatting (28 januari) van het RIVM blijkt dat het reproductiegetal op dat moment 0,95 was.
- Als de Britse variant 40% besmettelijker is dan zouden cijfers de afgelopen drie weken toch zijn moeten toegenomen in plaats van afgenomen?
- Als dit niet zo is zijn er twee opties: (1) de Britse variant is minder besmettelijk óf (2) we overschatten de aanwezigheid van de Britse variant in Nederland. Wat klopt er niet aan deze redenering?

In hoeverre zijn we aan het sturen op reproductiewaarden van drie weken geleden?

- De meest recente schatting van het reproductiegetal is nu van 28 januari. Dit betekent dat we constant achter de feiten aan lopen.
- Drie weken wel of geen onderwijs kan echt het verschil maken.
- Waarom proberen we geen recentere schattingen te maken van het reproductiegetal op basis van ziekenhuiscijfers? Kunnen we op basis van recentere cijfers sturen op besmettingen onder 55+ als *proxy* voor ziekenhuisopnames?
- Volgens eerdere modelmatige schattingen zou nu $\frac{3}{4}$ van de besmettingen de Britse variant betreffen.
- Onderwijs, detailhandel, zwembaden en contactberoepen zijn in België open.
- Hoe komt het dat besmettingen daar niet toenemen met minder strenge maatregelen en aanwezigheid van Britse variant?

Hoeveel mensen waren in Lansingerland besmet met de Britse variant en hoe verhiel zich dat tot de uitkomst van het model van het RIVM?

- In Lansingerland waren slechts 5,6% van de mensen eind januari besmet met de Britse variant de tweede helft van januari. Begin februari waren volgens het RIVM-model echter al de helft van de besmettingen met de Britse variant. Wat zegt dit over het model?

2. Integrale weging besluitvorming.

Aanleiding

- Mogelijk zal er worden gesproken over de wijze waarop besluitvorming beter integraal kan worden afgewogen.
- 10.2.e zal mogelijk een presentatie houden over de wijze waarop de maatschappelijke en economische aspecten beter kunnen worden meegewogen in de besluitvorming.
- Het pleidooi van de programma-DG bevat hoogstwaarschijnlijk de volgende drie elementen:
 1. Veranker de integrale kijk op de crisis door naast de huidige medische beleidsdoelen (controleren virus, ontlasten zorg en beschermen kwetsbaren voor covid) expliciet maatschappelijke en economische beleidsdoelen op te nemen die van even groot belang zijn.
 2. Roep naast het OMT een Sociaaleconomische Impact Management Team (SEIMT) in het leven. Ook D66 heeft hier bij monde van Kaag voor gepleit.
 3. Committeer je aan het interdepartementale gebruik van het referentiekader om een integrale afweging te faciliteren. [Het referentiekader/afwegingskader wordt al maanden gebruikt door de Trojka om inschattingen op maatschappij en economie in te schatten.]

Advies

Het is positief dat er op deze manier meer aandacht wordt gegeven aan de maatschappelijke en economische effecten. U kunt ten aanzien van de elementen het volgende inbrengen:

1. Wij steunen het pleidooi om de doelen breder te trekken dan alleen epidemie:
 - Brede welvaart moet leidend zijn. Alleen dan is integrale afweging (economie, maatschappij en gezondheid) mogelijk.
 - Het sturen op maximaal controleren van het virus doet geen recht aan de grote maatschappelijke en economische schade die gepaard gaat met de maatregelen.
 - Sturen op brede welvaart sluit aan bij het recente briefadvies van de planbureaus.
2. Het idee van een SEIMT klinkt sympathiek, maar we zien ook risico's van een nieuw adviesorgaan en zijn daarom geneigd negatief te adviseren. Als alternatief stellen wij voor om planbureaus hiervoor in te zetten en bij elk OMT-advies ook een advies aan de planbureaus te vragen over de impact van de maatregelen op maatschappij en economie.
 - Het is evident dat door de grote rol van het OMT, in de advisering van het kabinet, maar ook met briefings in de Kamer en mediaoptredens, het epidemiologische geluid de overhand heeft in het debat.
 - Een SEIMT zou ervoor kunnen zorgen dat in de media meer aandacht ontstaat voor de maatschappelijke en economische gevolgen van de contactbeperkingen. Anderzijds kan het ook zuiver symbolisch uitpakken en bestaat het risico dat de maatschappelijke en economische schade hiermee politiek wordt "afgekocht".
 - Wij zien ook het risico dat een SEIMT een doos van Pandora opent als de taakomschrijving niet goed is afgebakend. Adviezen over economie hebben al snel raakvlakken met aanpalend beleid: noodpakketten, herstelbeleid en structurele kwetsbaarheden van de Nederlandse economie. Het is de vraag of dit het belang van Financiën ten goede komt.
 - Een kleinere rol voor het OMT kan ook op een andere manier worden gerealiseerd:
 - De andere planbureaus (SCP en CPB) sluiten standaard aan bij het Catshuis om de maatschappelijke/economische situatie te schetsen en te duiden;
 - Het kabinet roept OMT-leden om mediaoptredens te beperken en zich enkel uit te laten over empirie en normatieve uitspraken achterwege te laten.

3. Het is een goed idee om het afwegingskader interdepartementaal gedragen in te zetten bij de besluitvorming over maatregelen. De Trojka doet dit momenteel al. Dit is ook gebruikt bij de routekaart. VWS, EZK, SZW, FIN en programma-DG kunnen dit gezamenlijk doen in voorbereiding op de besluitvorming.
- Wij steunen het interdepartementaal inzetten van het afwegingskader. Wij gebruiken dit momenteel al met EZK en SZW om de impact van maatregelen te wegen. Andere departementen voelen zich echter geen "eigenaar" van de uitkomst. Vaak wordt de output van afwegingskader nu door de NCTV uit de slides voor het Catshuis gehaald. Dat is onwenselijk.
 - Het zou positief zijn als bij de besluitvorming over de maatregelen ook standaard de input van het afwegingskader wordt gepresenteerd. Voor een integrale afweging via het afwegingskader zijn – naast de maatschappelijke en economische effecten – ook inschattingen nodig voor de effecten van maatregelen op het virus. Het kader dat wij gebruiken voorziet hier ook in.
 - U kunt aangeven dat de Trojka dit samen met VWS op zich kan nemen om het afwegingskader centraal te zetten.